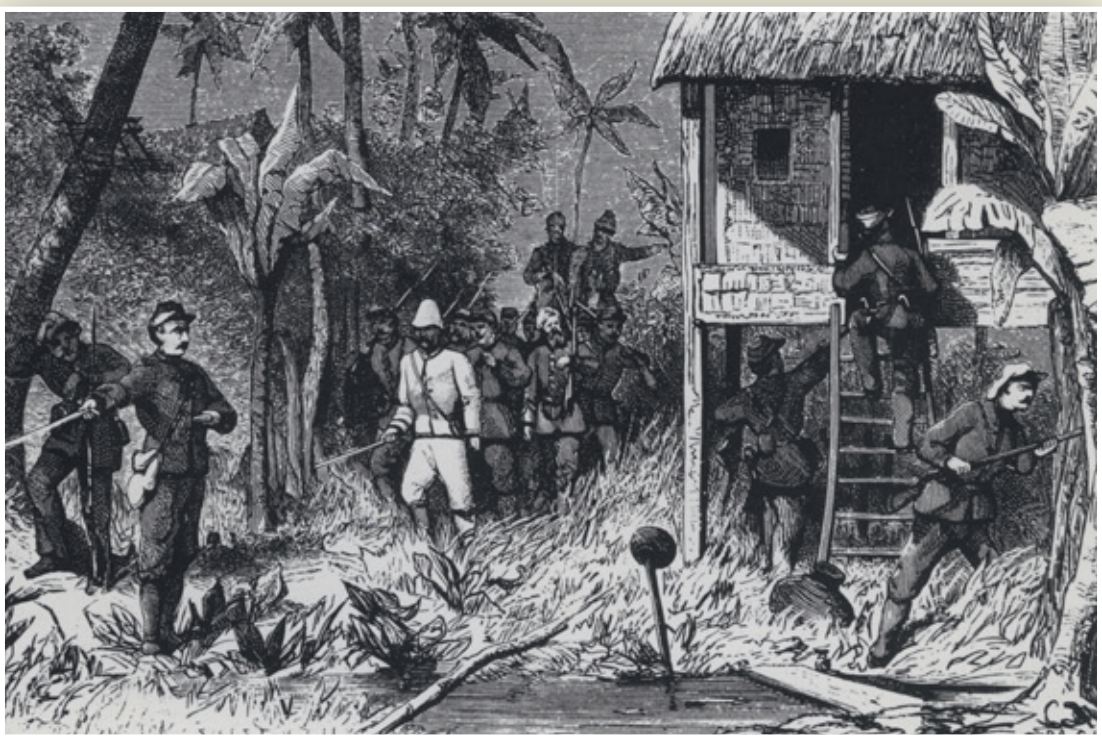
‘Die handteekeningen zullen soldaten baren’

Tegen de achtergrond van de Atjeh-oorlog pleitte een anonieme auteur (‘Sprokkelaar’) in 1887 voor meer vermenging tussen het Indische en het Nederlandse leger, zowel voor soldaten als het officierskorps.[1] Van Nederlands-Indische zijde was daar geen behoefte aan, men wilde het liefst de eenheden aanvullen met vrijwilligers, terwijl Sprokkelaar voordelen zag in het plaatsen van Hollandse miliciens in het Indische leger. De auteur noemde als een van zijn opponenten in dit debat majoor b.d. en Tweede Kamerlid Kielstra.

Een van de hoofdbezwaren van onder anderen Kielstra zou zijn dat de miliciens maar moeilijk konden acclimatiseren in Indië. Sprokkelaar maakte korte metten met dat argument: ‘De andere levenswijze, de andere voeding? Mijn hemel! De jongens, die ik u zal laten zien, verteeren keisteenen; ze verdragen wat een struisvogel een indigestie bezorgen zou; hun maagsap is nog niet door de slechte jenever bedorven; en die zouden eerst aan indischen kost moeten gewennen! Neen, ik kan dat geheimzinnig acclimatisatie-proces maar niet vatten.’

AFBEELDING BEELDBANK NIMH

Gravure van een patrouille op Atjeh. Eind 19e eeuw leidde personeelsbeleid tegen de achtergrond van de Atjeh-oorlog tot verhitte discussies in de Militaire Spectator

1 Anoniem, rubriek ‘Militaire Sprokkelingen’, *Militaire Spectator* 56 (1887) (4) 288-296.

FOTO BEELDBANK NIMH

Miliciens in opleiding op de Oranjekazerne in Den Haag. Acclimatiseren in Indië was geen probleem volgens Sprokkelaar, deze Hollandse jongens 'verteeren keistenen'

Sowieso had de auteur geen hoge pet op van de vrijwilligers (die hij eerder beschouwde als huurlingen, vanwege de grote sommen tekengeld): 'Ik kan u heele compagnieën grenadiers laten zien, waarvan ieder dier frisch gekleurde boerenjongens wel drie van uwe tanige bloadarmoedige huurlingen voor zijn rekening neemt.' En 'Zeeker die zoogenaamde echte kolonialen, ze vechten uitstekend; och ja! 't Is het ware soort "chair à canon", die zich alleen expatrieerden om met het handgeld nog eerst goed den beest te kunnen spelen.'

Ondanks het gestrekte been waarmee Sprokkelaar het debat invloog, riep hij toch op tot compromis en overeenstemming, met bewonderenswaardige zelfreflectie. 'Na vijfentwintig jaren lang door verschillende glazen gekeken te hebben, kunnen wij moeilijk de zaak onder dezelfde kleuren, onder de misschien zuiver ware kleuren zien. Hadde hij (Kielstra, red.) de helft zijner dienstjaren hier, ik de helft der mijne ginds doorgebracht, wij dachten missschien eenstemmiger over de zaak, en zouden elkaar wellicht halverwege ontmoeten.'

De auteur vreesde dat de Nederlandse regering toch zou inzetten op het werven van meer vrijwilligers, waarvan een groot deel overgehaald zou worden door opgeklopte heldenverhalen. Hun motivatie zou dan vooral 'een kleine ijdelheidsbevrediging [zijn], welke zoo gemakkelijk met een handteekening slechts is te verkrijgen.' Nederlands-Indië was daar niet bij gebaat: 'Liever 2000 jonge kerels, dan 10.000 handteekeningen. "Ja maar die handteekeningen zullen soldaten baren." *Spectator*, ik wil het hopen,' aldus Sprokkelaar. ■